

แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1



พื้นฐานงาน
ทัศนศิลป์



นายไกรรวิ สุวรรณชัยรบ

ครูชำนาญการ โรงเรียนสังคมวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

คำนำ



แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่เน้นศักยภาพ ดี เก่ง มีสุข เป็นการสรุปเนื้อหาวิธีการเรียนจากง่ายไปหายาก สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะ เล่มนี้ ประกอบไปด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ เฉลยแบบฝึกทักษะ แบบทดสอบ หลังเรียน เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน บรรณานุกรม

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยให้การจัดทำแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำเร็จไปด้วยดีและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศิลปะได้ดียิ่งขึ้น

ไกรวิ สุวรรณชัยรบ



สารบัญ



	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอน	1
คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียน	2
ลำดับขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ	3
จุดประสงค์การเรียนรู้	4
สาระการเรียนรู้	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	7
ใบความรู้	8
แบบฝึกทักษะ	22
เฉลยแบบฝึกทักษะ	27
แบบทดสอบหลังเรียน	32
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	34
บรรณานุกรม	



คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้สอน



1. ครูควรจัดเตรียมแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะ เล่มที่ 1 พื้นฐานงานทัศนศิลป์ ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ แบบฝึกทักษะ เฉลยแบบฝึกทักษะ แบบทดสอบ หลังเรียน เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน บรรณานุกรม
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน
3. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนเรียน
4. แจกแบบฝึกทักษะให้นักเรียนศึกษาและแนะนำวิธีใช้เพื่อให้นักเรียนจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
5. ดำเนินการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
6. ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหา ครูควรให้คำแนะนำ
7. หลังจากนักเรียนศึกษาแบบฝึกทักษะงานทัศนศิลป์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียน ควรช่วยกันสรุปและให้นักเรียนทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้ และทำแบบทดสอบหลังเรียน
8. ครูบันทึกคะแนนของนักเรียน แต่ละคนไว้เพื่อประเมินการพัฒนาและความก้าวหน้า หากมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ครูควร จัดสอนซ่อมเสริม



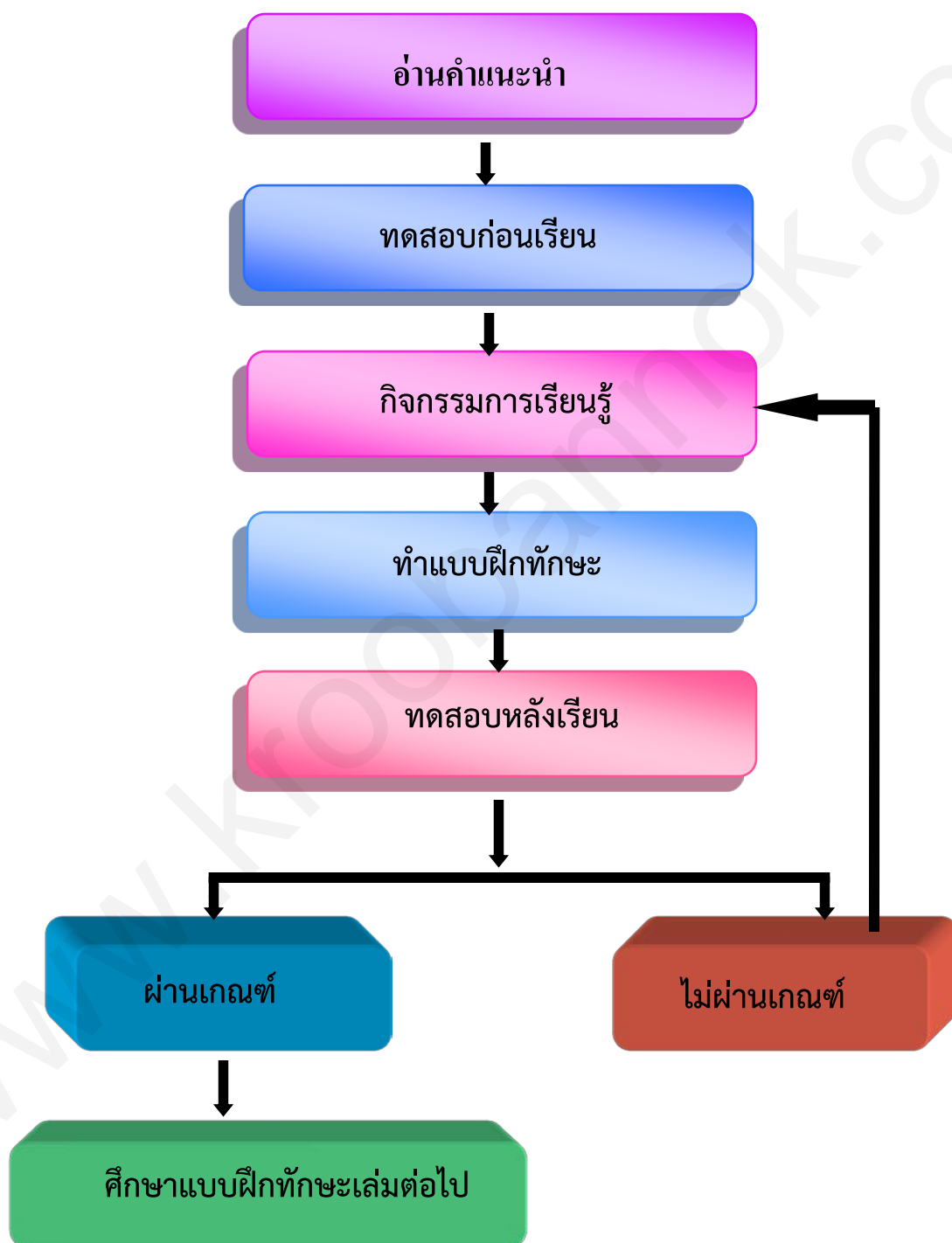
คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครูผู้เรียน



1. นำแบบฝึกทักษะ มาใช้ในการเรียนทุกครั้ง
2. ปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ ได้แก่ ทดสอบก่อนเรียน ปฏิบัติกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ ทุกกิจกรรมและทดสอบหลังเรียน
3. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ และ ทำกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้ด้วยความสามารถและตั้งใจ
4. เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ขาดเรียน
5. หากไม่เข้าใจให้นักเรียนสอบถามจากครูผู้สอน หรือกลับไปทบทวนจากแบบฝึกทักษะด้วยตนเอง



ลำดับขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะ



แผนภูมิ ลำดับขั้นตอนการใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ศิลปะ



จุดประสงค์การเรียนรู้



1. อธิบายความหมายของทัศนศิลป์ได้
2. บอกรูปแบบ และลักษณะเฉพาะของงานทัศนศิลป์ได้
3. ระบุปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์
4. บอกความหมายของงานทัศนศิลป์และแบ่งประเภทได้
5. เขียนแผนผังการถ่ายทอดแนวคิดของงานทัศนศิลป์ได้

สาระการเรียนรู้



1. ความหมายทัศนศิลป์
2. รูปแบบของงานทัศนศิลป์
3. แนวคิดและการถ่ายทอดแนวคิดของงานทัศนศิลป์



แบบทดสอบก่อนเรียน



กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง พื้นฐานงานทัศนศิลป์
จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องว่างที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดคือประเภทของ ทัศนศิลป์

- ก. จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม
- ข. ประติมากรรม ดุริยางค์ศิลป์ นาฏศิลป์ วรรณกรรม สื่อผสม
- ค. สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ภาพพิมพ์ วรรณกรรม สื่อผสม
- ง. ภาพพิมพ์ ดุริยางค์ศิลป์ วรรณกรรม ประติมากรรม สื่อผสม

2. ข้อใด คือ ผลงานจิตรกรรม

- ก. ภาพเขียนสีในโบสถ์
- ข. เหยี่ยวบาบ
- ค. บ้านทรงไทย
- ง. พระปรางค์สามยอด

3. ข้อใด คือ ผลงานประติมากรรม

- ก. ภาพเขียนสีน้ำ
- ข. พระบรมรูปทรงม้า
- ค. บ้านทรงไทย
- ง. ภาพวาดลายเส้น

4. สถาปัตยกรรมแบบปิด คือข้อใด

- ก. วัด
- ข. อนุสาวรีย์
- ค. โรงพยาบาล
- ง. อาคารสงเคราะห์



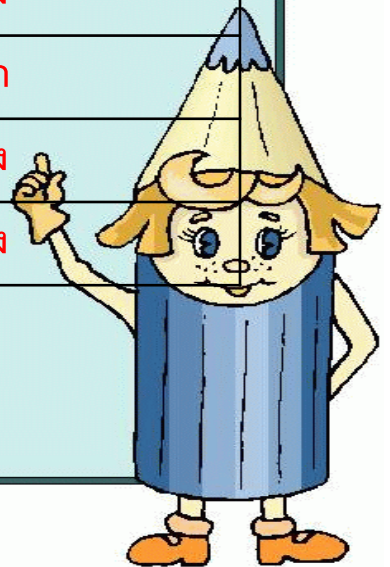
5. งานประติมากรรมมีลักษณะเด่นแตกต่างจากผลงานทัศนศิลป์อื่น ๆ อย่างไร
 - ก. สามารถสัมผัสได้
 - ข. มีลักษณะรูปทรง 3 มิติ
 - ค. สร้างสรรค์วิธีที่หลากหลาย
 - ง. มีพื้นผิวที่เด่นชัด
6. การสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ในเรื่องราวของงานประติมากรรม หมายถึงข้อใด
 - ก. ผลงานที่แสดงความรู้สึกลงตาแบบ 3 มิติ
 - ข. ผลงานจิตรกรรมฝาผนังบนกำแพงโบสถ์ทั่วไป
 - ค. ผลงานปั้นที่มีลักษณะแบบ 3 มิติ สามารถสัมผัสได้
 - ง. ผลงานวาดพระพุทธรูปในอิริยาบถต่างๆ ทางพระพุทธรศาสนา
7. ผลงานปั้นในลักษณะ 3 มิติ ที่มีมิติความกว้าง ความยาว ความหนา หรือความสูง และสามารถมองเห็นได้รอบด้าน จัดเป็นประติมากรรมรูปแบบใด
 - ก. ประติมากรรมแบบนูนสูง
 - ข. ประติมากรรมแบบรูปทรง
 - ค. ประติมากรรมแบบนูนต่ำ
 - ง. ประติมากรรมแบบลอยตัว
8. ข้อใด ไม่ใช่ ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ของไทย
 - ก. งานจิตรกรรมที่มีพื้นฐานมาจากงานทัศนศิลป์ตะวันตก โดยเน้นความเป็นจริงที่มีในธรรมชาติ
 - ข. งานจิตรกรรมที่เป็นการแสดงภาพด้วยเส้น ระบายสีบนแผ่นผิวเรียบหรือแบนเป็นลักษณะ 2 มิติ
 - ค. จิตรกรรมไทยสมัยโบราณ นิยมเขียนภาพขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชา ตามผนังโบสถ์ วิหาร เรียกว่า จิตรกรรมฝาผนัง
 - ง. ประติมากรรมปูนปั้นลายกนก ที่ถูกแสดงด้วยรูปทรงที่มีลักษณะทางความงาม และสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการตกแต่งสถาปัตยกรรม
9. การปั้นหรือการแกะสลักผลงานทัศนศิลป์ที่เป็นพระพุทธรูป ในทางทัศนศิลป์เรียกผลงานนี้ว่าอะไร
 - ก. ประติมากรรม
 - ข. รูปปั้นพระพุทธร
 - ค. ศิลปกรรม
 - ง. ปฏิมกรรม
10. จิตรกรรมที่เป็นผลงานทัศนศิลป์สากลมีลักษณะตรงกับข้อใด
 - ก. จิตรกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชนชาติ
 - ข. จิตรกรรมที่คณะกรรมการสากลรับรอง
 - ค. จิตรกรรมที่เป็นที่นิยมในยุโรปและสหรัฐอเมริกา
 - ง. จิตรกรรมที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในหลายๆ ชาติ



เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน



ข้อ	คำตอบ
1	ก
2	ข
3	ข
4	ก
5	ข
6	ค
7	ง
8	ก
9	ง
10	ง



ใบความรู้ที่ 1 ความหมาย และรูปแบบทัศนศิลป์



1. ความหมายของทัศนศิลป์ (Visual Art)

ทัศนศิลป์ (Visual Art) หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการมนุษย์ทางด้านจิตใจ และอารมณ์ สามารถสัมผัสได้ จับต้องได้ รับรู้ และชื่นชมความงามได้ทางสายตาหรือการมองเห็น โดยมีประเภทผลงาน คือจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม

2. รูปแบบของงานทัศนศิลป์

1. รูปแบบเหมือนจริง (Realistic) หมายถึง การสร้างงานที่เหมือนจริงดังที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ โดยยึดหลักการสร้างสรรค์และการนำเสนอสิ่งที่ตามองเห็น เช่น การเขียนภาพคนเหมือน ภาพสัตว์ ภาพทิวทัศน์ ภาพหุ่นนิ่งในงานจิตรกรรม การปั้น การแกะสลัก และการหล่อรูปบุคคลสำคัญที่ทาเป็นอนุสาวรีย์ในงานประติมากรรม เป็นต้น การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์รูปแบบเหมือนจริง เป็นการนำทัศนธาตุต่าง ๆ มาสร้างสรรค์โดยการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงรายละเอียดของผลงานให้เหมือนจริงดังที่ตามองเห็น



จากผลงานภาพจิตรกรรมรูปแบบเหมือนจริง แสดงให้เห็นว่าผู้สร้างงานได้นำสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ มาจัดองค์ประกอบซึ่งเป็นการเขียนภาพโดยแสดงรายละเอียดของผลงานให้เหมือนจริงดังที่ตามองเห็น

ภาพ 1.1 แสดงภาพเหมือนจริง

ที่มาภาพ : ผลงานโดย นิวัฒน์ โกศล , 2551

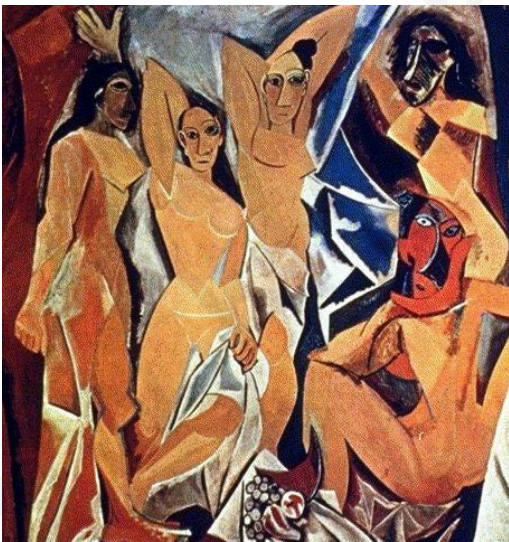


จากผลงานประติมากรรมรูปแบบเหมือนจริง
จะเห็นรายละเอียดของลักษณะของผิวที่เหมือนจริง
ใบหน้า รูปร่างราย ละเอียดของกล้ามเนื้อ
รอยยับของผ้าซึ่งผลงานดังกล่าวแสดงรายละเอียด
ของผลงานให้เหมือนจริงดังที่ตามองเห็น



ภาพ 1.2 แสดงภาพผลงานประติมากรรม
ที่มาภาพ : <http://www.thaigoodview.com>
ผลงานของไมเคิล แองเจโล

2. รูปแบบแบบตัดทอน (Distortion) หมายถึง การสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะ
บิดเบือนไปจากของจริง โดยจะให้ความสำคัญกับรูปแบบที่เหมือนจริงน้อยลง แต่ให้เหลือ
เฉพาะ จุดเด่น จุดสำคัญ และเพื่อสื่อในการรับรู้ให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว



จากผลงานภาพจิตรกรรมรูปแบบตัดทอนจะ
เห็นได้ว่าผลงานดังกล่าวแสดงรูปทรงของ
มนุษย์ แต่รายละเอียดได้ลดน้อยลง แต่ยังคง
สามารถรับรู้ได้ว่าเป็นรูปทรงของมนุษย์ แต่
จะเหลือแต่จุดเด่น หรือจุดสำคัญที่ผู้สร้างงาน
ต้องการนำเสนอ

ภาพ 1.3 แสดงภาพรูปแบบตัดทอน
ที่มาภาพ : <http://www.thaigoodview.com>
ผลงานโดย พาโบล ปิกาสโซ , ค.ศ.1807



3. รูปแบบตามความรู้สึก (Abstraction) หมายถึง การสร้างสรรค์งานศิลปะที่ไม่มีรูปแบบและเรื่องราวเหมือนจริงโดยนำทัศนธาตุมาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก เช่น ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น ความน่ากลัว ความเศร้า ความสับสน ความร้อนแรง ความรัก เป็นต้น

จากผลงานจิตรกรรมรูปแบบตามความรู้สึก จะเห็นได้ว่าภายในภาพจะไม่มีรายละเอียดภาพในสิ่งที่เหมือนจริง หรือไม่สามารถเข้าใจภายในภาพได้ว่าเป็นภาพอะไร แต่ผู้สร้างงานจะนำทัศนธาตุต่าง ๆ มาจัดองค์ประกอบเพื่อเป็นตัวแทนหรือแสดงสิ่งที่ผู้สร้างงานต้องการนำเสนอ ให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ



ภาพ 1.4 แสดงภาพรูปแบบตามความรู้สึก
ที่มาภาพ : <http://www.bangkokartauction.com>
ผลงานโดย ประเทือง เอมเจริญ , 2547

3. แนวคิดในงานทัศนศิลป์ 3. แนวคิดในงานทัศนศิลป์

งานทัศนศิลป์ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจากความคิด ความรู้สึก และความประทับใจในแง่มุมต่าง ๆ อันเป็นเหตุผลให้เกิดรูปแบบและวิธีการในการถ่ายทอดเป็นผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งเกิดจากเหตุผลหลัก ๆ ดังนี้

1. ความประทับใจ เกิดจากการได้สัมผัส ชื่นชม และซาบซึ้งกับความงามในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้น ซึ่งอาจจะมีรูปแบบในการถ่ายทอดเลียนแบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม





ภาพ 1.5 แสดงภาพความประทับใจ
ที่มาภาพ : ผลงานโดย นิวัฒน์ โกศล , 2552

2. **แรงบันดาลใจ** เกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ชาติ ศาสนา เทพเจ้า กษัตริย์ เป็นต้น แล้วเกิดความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่ออุทิศถวายในสิ่งที่ตนเคารพบูชา รูปแบบในการถ่ายทอดอาจเป็นผลงานที่เหนือจากความเป็นจริง ซึ่งเกิดจากจินตนาการหรือความเชื่อใน แบบอุดมคติ



ภาพ 1.6 แสดงภาพแรงบันดาลใจ ศรัทธา
ที่มาภาพ : <http://www.visualizer-club.com>
ผลงานโดย สราวุธ กันไพบรี, 2552



ใบความรู้ที่ 2 การถ่ายทอดแนวคิดในงานทัศนศิลป์



1. การถ่ายทอดแนวคิดในงานทัศนศิลป์

งานทัศนศิลป์ เป็นการถ่ายทอดลักษณะทัศนธาตุตามที่ต้องการจะสื่อ เป็นการเลียนแบบ หรือสร้างสรรค์ขึ้นตามความคิด จินตนาการ มีรูปแบบและวิธีการในการสร้างสรรค์ ดังนี้

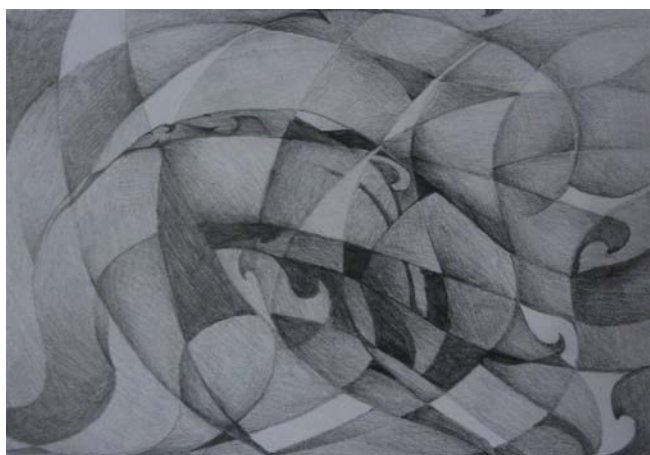
1. งานจิตรกรรม (Painting) หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานบนพื้นระนาบ เช่น กระดาษ ผ้าใบ แผ่นไม้ ด้วยวิธีการขีดเขียน หรือระบายสี ด้วยวิธีการต่าง ๆ กันมีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ กว้างและยาว สำหรับมิติที่สาม คือ ความลึกนั้นอยู่ที่ความรู้สึก ของผู้ดู ผู้พบเห็นจากการใช้สีให้น้ำหนักที่ต่างกัน ศิลปินผู้สร้างงานจิตรกรรมเรียกว่า จิตรกร

งานจิตรกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การวาดเส้น (Drawing) เป็นการวาดภาพโดยใช้ปากกา หรือดินสอ ขีดเขียนลงไปบนพื้นผิววัสดุรองรับเพื่อให้เกิดภาพ การวาดเส้น คือ การขีดเขียนให้เป็นเส้นไม่ว่าจะเป็นเส้นเล็ก หรือเส้นใหญ่ มักมีสีเดียวแต่ การวาดเส้นไม่ได้จำกัดที่จะต้องมีสีเดียว อาจมีสีหลาย สีก็ได้การวาดเส้น จัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะแทบทุกชนิดอย่างน้อย ผู้ฝึกฝนงานศิลปะควรได้มีการฝึกฝนงานวาดเส้นให้เชี่ยวชาญก่อนที่จะไปทำงานด้านอื่นต่อไป



ภาพ 1.7 แสดงภาพลายเส้นปากกา
ที่มาภาพ : ผลงานโดย รักษ์สมล โกศล , 2552



ภาพ 1.8 แสดงภาพ แสดงน้ำหนักอ่อน – แก่
ที่มาภาพ : ผลงานโดย รักษ์สมล โกศล , 2552



2. การระบายสี (Painting) เป็นการวาดภาพโดยใช้พู่กัน หรือแปรง หรือวัสดุอย่างอื่นมาระบายให้เกิดเป็นภาพ การระบายสี ต้องใช้ทักษะการควบคุมสี และเครื่องมือมากกว่าการวาดเส้น ผลงานการระบายสีจะสวยงาม เหมือนจริง และสมบูรณ์แบบมากกว่าการวาดเส้น



ภาพ 1.9 แสดงภาพวาดที่ระบายด้วยสีน้ำ
ที่มาภาพ : ผลงานโดย รักษ์สมล โกศล , 2537



ภาพ 1.10 แสดงภาพวาดที่ระบายด้วยสีโปสเตอร์
ที่มาภาพ : ผลงานนักเรียน โดย พลวัฒน์ จันทรเอี่ยม , 2553



ลักษณะของงานจิตรกรรม

งานจิตรกรรมนิยมสร้างสรรค์ขึ้นมา มีหลากหลายลักษณะดังนี้

1. ภาพหุ่นนิ่ง (Still Life) เป็นภาพวาดเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ หรือวัสดุต่าง ๆ ที่ไม่มี การเคลื่อนไหวเป็นสิ่งที่อยู่กับที่



ภาพ 1.11 แสดงภาพหุ่นนิ่งประกอบแสงเงา

ที่มาภาพ : ผลงานนักเรียน โดย ทัด วงษ์แวว , 2554



ภาพ 1.12 แสดงภาพวาดที่ใช้เส้นปากกา

ที่มาภาพ : ผลงานโดย รักษ์สมล โกศล , 2537



2. ภาพคนทั่วไป แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

2.1 ภาพคน (Figure) เป็นภาพที่แสดงกริยาท่าทางต่าง ๆ ของคนโดยไม่เน้นแสดงความเหมือนของใบหน้า



ภาพ 1.13 แสดงภาพคนเต็มตัว

ที่มาภาพ : <http://ma-ii-blog.exteen.com>

2.2 ภาพคนเหมือน (Portrait) เป็นภาพที่แสดงความเหมือนของใบหน้าคน



ภาพ 1.14 แสดงภาพคนเหมือน

ที่มาภาพ : ผลงานนักเรียน โดย ศิริรัตน์ ศรีสมุทร, 2554



3. ภาพสัตว์ (Animals Figure) เป็นภาพที่แสดงกริยาท่าทาง ของสัตว์ชนิดต่าง ๆ



ภาพ 1.15 แสดงภาพสัตว์

ที่มาภาพ : www.kapook.com

4.ภาพทิวทัศน์ (Landscape) เป็นงานวาดภาพระบายสีที่ถ่ายทอดเกี่ยวกับภาพทิวทัศน์ เป็นภาพที่แสดงความสวยงาม หรือ ความประทับใจในความงามของธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม



ภาพ 1.16 แสดงภาพแสดงทิวทัศน์

ที่มาภาพ : ผลงานโดย รักษ์สุมล โกศล , 2538



5. ภาพประกอบเรื่อง (Illustration) เป็นภาพประกอบหนังสือหรือสิ่งพิมพ์โฆษณา เพื่อสื่อความหมายหรือถ่ายทอดบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ อาจเป็นลักษณะของภาพประกอบเรื่องในหนังสือ หรือภาพโฆษณาต่าง ๆ



ภาพ 1.17 แสดงภาพประกอบเรื่อง

ที่มาภาพ : ผลงานนักเรียน โดย ณัฐพร อินหลวง , 2553

6. ภาพองค์ประกอบ (Composition) เป็นภาพที่ แสดง ความสัมพันธ์องค์ประกอบของศิลปะ และลักษณะของการจัดองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้สร้าง



ภาพ 1.18 แสดงภาพความสัมพันธ์องค์ประกอบ

ที่มาภาพ : ผลงานนักเรียนโดย จรยพร ลิทธิธรรม, 2555

2. ประติมากรรม (Sculpture) หมายถึง การปั้น การแกะสลัก หรือการหล่อขึ้นเป็นรูป เป็นการถ่ายทอดความงามและความรู้สึกนึกคิดเป็นรูปทรง 3 มิติ ด้วยวัสดุที่สามารถแปรรูปด้วยการปั้น หรือแกะสลัก เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน ขี้ผึ้ง ปูนปาสเตอร์ เป็นต้น แกะสลักจากวัสดุต่าง ๆ เช่น ไม้ หิน หรือการหล่อ เชื่อม ปะติดด้วยแผ่นโลหะเป็นรูปทรงต่าง ๆ ศิลปินผู้สร้างงานประติมากรรม เรียกว่า ประติมากร

รูปแบบของงานประติมากรรม สามารถแบ่งได้ตามลักษณะความสูงต่ำของงานได้ 3 รูปแบบ ดังนี้
2.1 แบบนูนต่ำ (Bas Relief) หมายถึง การปั้นบนพื้นฐานรองรับ ให้เกิดรูปทรงนูนสูงขึ้นจากฐาน เพียงเล็กน้อย มองเห็นด้านหน้าได้เพียงด้านเดียว ด้านข้างมีส่วนหนาขึ้นเล็กน้อย เช่น เงินเหรียญ พระเครื่อง เป็นต้น



ภาพ 1.19 แสดงภาพแสดงประติมากรรมนูนต่ำ
ที่มาภาพ : www.khaosod.co.th

2.2 แบบนูนสูง (High Relief) หมายถึง การปั้นบนพื้นระนาบหรือฐานรองรับ ให้เกิดรูปนูนสูงขึ้นมากกว่านูนต่ำ โดยสูงขึ้นมาครึ่งหนึ่งของลำตัว สามารถมองเห็นได้สองด้านคือ ด้านหน้า และด้านข้าง



ภาพ 1.20 แสดงภาพแสดงประติมากรรมนูนสูง
ที่มาภาพ : <http://thaimisc.pukpik.com>
ชื่อสถานที่ ปราสาทหินพนมรุ้ง



2.3 แบบลอยตัว (Round Relief) เป็นประติมากรรมที่สามารถมองเห็นได้
สัมผัสและชื่นชมความงามได้ทุกด้าน เช่น รูปปั้นอนุสาวรีย์ พระพุทธรูป เป็นต้น



ภาพ 1.21 แสดงภาพแสดงประติมากรรมลอยตัว

ที่มาภาพ : <http://thaidance.exteen.com>

ผลงานโดย เขียน ยิ้มศิริ

3. สถาปัตยกรรม (Architecture) หมายถึง ศิลปะและวิทยาการแห่งการ
ก่อสร้าง ที่นามาสร้างเพื่อสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยเป็นที่อยู่อาศัย
และสร้างเพื่อตอบสนองความเชื่อความศรัทธา มีลักษณะเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีความ
งดงาม ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการออกแบบและเขียนแบบให้เหมาะสมกับ
การใช้งาน และมีความมั่นคงแข็งแรง

สถาปัตยกรรมแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.1 สถาปัตยกรรมแบบเปิด หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มนุษย์สามารถเข้าไปใช้
สอยได้ เช่น ตึกอาคาร บ้านเรือน โบสถ์ วิหาร ศาลา ฯลฯ



ภาพ 1.22 โบสถ์

ที่มาภาพ : www.holidaythai.com



3.2 สถาปัตยกรรมแบบปิด หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มนุษย์ไม่สามารถเข้าไปใช้สอยได้ ลักษณะของสถาปัตยกรรมชนิดนี้ส่วนใหญ่สร้างเพื่อตอบสนองความเชื่อ ความศรัทธา ความเคารพ เช่น สถูป เจดีย์ อนุสาวรีย์ ศาลพระภูมิ มณฑป ผู้สร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม เรียกว่า สถาปนิก (Architect)



ภาพ 1.23 แสดงภาพพระธาตุดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
ที่มาภาพ : www.tatcontactcenter.com

4. ภาพพิมพ์ (Graphic art) การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ ด้วยกระบวนการพิมพ์จากแม่พิมพ์ต่าง ๆ เช่น แม่พิมพ์ไม้ แม่พิมพ์หิน แม่พิมพ์โลหะ แม่พิมพ์ตะแกรงไหม แม่พิมพ์ยาง หรือเทคนิคการพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น



ภาพ 1.24 ภาพพิมพ์ไม้
ที่มาภาพ : <http://www.khonnaruk.com>
ผลงานโดย ประหยัด พงษ์ดา



5. สื่อผสม (Mixed Media) หมายถึง งานทัศนศิลป์ที่เอาสื่อหลายชนิดมารวมกัน เช่น การระบายสีลงบนพื้นระนาบแล้วอาจจะนำวัสดุที่เป็น 3 มิติ มาประกอบเข้าไปในภาพด้วยนอกจากนี้อาจมีแสง เสียง กลิ่น หรือการเคลื่อนไหวมาประกอบกับงานก็ได้



ภาพ 1.25 แสดงภาพสื่อผสม
ที่มาภาพ : <http://nokcult.blogspot.com>
ผลงานโดย กมล ทัศนัญชล



ภาพ 1.26 แสดงภาพสื่อผสม
<http://www.rd1677.co>

m



แบบฝึกทักษะที่ 1



คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษาแบบฝึกทักษะ เล่มที่ 1 เรื่องพื้นฐานงานทัศนศิลป์ และตอบคำถามในหัวข้อต่อไปนี้

1.อธิบายความหมายของทัศนศิลป์ มาพอสังเขป

.....

.....

.....

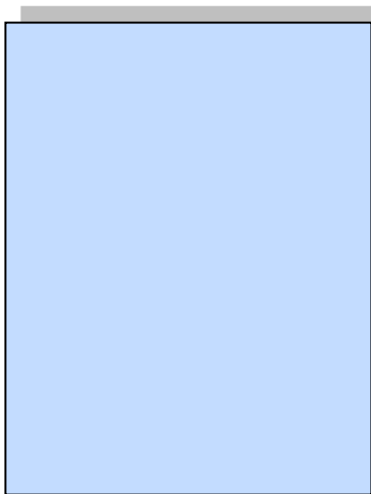
.....

.....

.

2. ให้นักเรียนบอกรูปแบบของงานทัศนศิลป์และอธิบายลักษณะเฉพาะในแต่ละรูปแบบของงานทัศนศิลป์ มาให้เข้าใจ

รูปแบบของงานทัศนศิลป์



3. ให้นักเรียนอธิบายปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



แบบฝึกทักษะที่ 2



คำสั่ง ให้นักเรียนดูภาพ แล้วบอกประเภทของงานทัศนศิลป์ให้ถูกต้อง



1.....

2

3.....



4.....

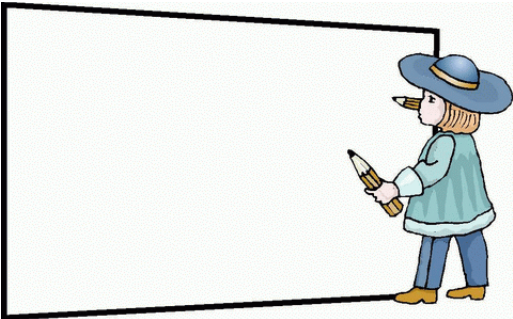
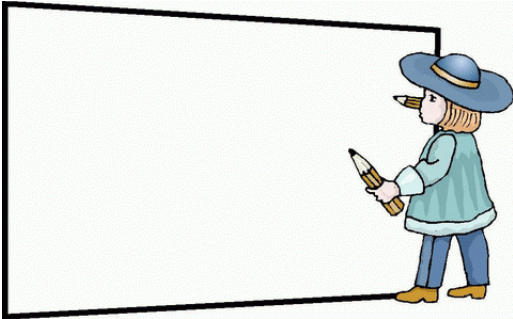
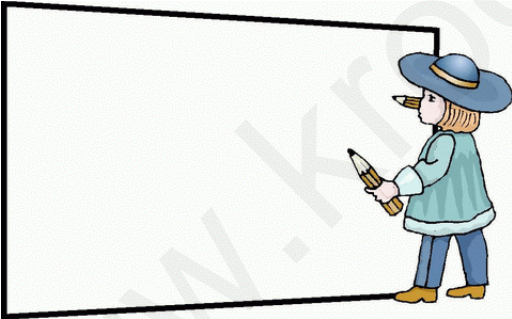
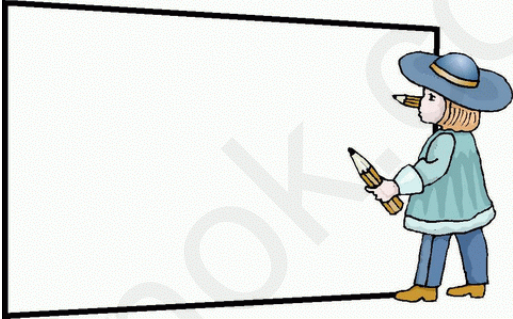
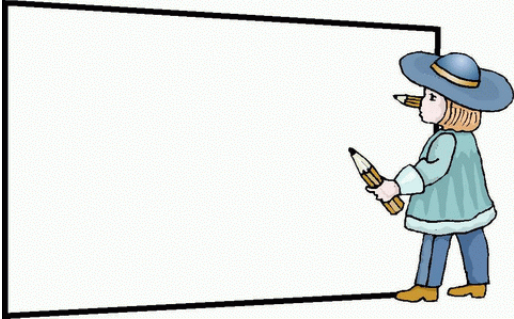
5





แบบฝึกทักษะที่ 3

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุปการถ่ายทอดแนวความคิดของงานทัศนศิลป์



แบบฝึกทักษะที่ 4



คำสั่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจผลงานด้านทัศนศิลป์ที่มีคุณค่าและความสำคัญ
ต่อท้องถิ่นและถ่ายภาพนำเสนอ

ชื่อผลงาน	ประเภท	รูปถ่าย	รายละเอียด



เฉลยแบบฝึกทักษะที่ 1



คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษาแบบฝึกทักษะ เล่มที่ 1 เรื่องพื้นฐานงานทัศนศิลป์ และตอบคำถามในหัวข้อต่อไปนี้

1.อธิบายความหมายของทัศนศิลป์ มาพอสังเขป

ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการมนุษย์ทางด้านจิตใจ และอารมณ์ สามารถสัมผัสได้ จับต้องได้ รับรู้ และชื่นชมความงามได้ทางสายตาหรือการมองเห็น โดยมีประเภทผลงาน คือจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์และสื่อผสม.

2. ให้นักเรียนบอกรูปแบบของงานทัศนศิลป์และอธิบายลักษณะเฉพาะในแต่ละรูปแบบของงานทัศนศิลป์ มาให้เข้าใจ

รูปแบบของงานทัศนศิลป์

รูปแบบเหมือนจริง

การสร้างงานที่เหมือนจริงดังที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ โดยยึดหลักการสร้างสรรค์และการนำเสนอสิ่งที่ตา การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์รูปแบบเหมือนจริง เป็นการนำทัศนธาตุต่าง ๆ มาสร้างสรรค์โดยการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงรายละเอียดของผลงาน

รูปแบบตัดทอน

การสร้างสรรค์งานศิลปะในลักษณะบิดเบือนไปจากของจริง โดยจะให้ความสำคัญกับรูปแบบที่เหมือนจริงน้อยลง แต่ให้เหลือเฉพาะ จุดเด่น จุดสำคัญ และเพื่อสื่อในการรับรู้ให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว

รูปแบบตามความรู้สึก

การสร้างสรรค์งานศิลปะที่ไม่มีรูปแบบและเรื่องราวเหมือนจริงโดยนำทัศนธาตุมาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก เช่น ความสนุกสนาน ความรัก ความตื่นเต้น ความน่ากลัว ความเศร้า ความสับสน



3. ให้นักเรียนอธิบายปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์

1. **ความประทับใจ** เกิดจากการได้สัมผัส ชื่นชม และซาบซึ้งกับความงามในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะขึ้น ซึ่งอาจจะมีรูปแบบในการถ่ายทอดเลียนแบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. **แรงบันดาลใจ** เกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ชาติ ศาสนา เทพเจ้า กษัตริย์ เป็นต้น แล้วเกิดความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่ออุทิศถวายในสิ่งที่ตนเคารพบูชา รูปแบบในการถ่ายทอดอาจเป็นผลงานที่เหนือจากความเป็นจริง ซึ่งเกิดจากจินตนาการหรือความเชื่อในแบบอุดมคติ



เฉลยแบบฝึกทักษะที่ 2



คำสั่ง ให้นักเรียนดูภาพ แล้วบอกประเภทของงานทัศนศิลป์ให้ถูกต้อง



จิตรกรรม

1.....



ภาพพิมพ์

2.....



ประติมากรรม

3.....



สถาปัตยกรรม

4.....



สิ่งของ

5.....

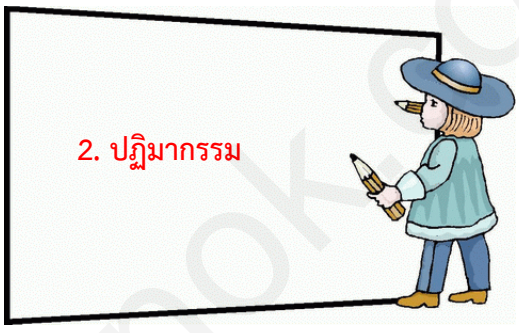




เฉลยแบบฝึกทักษะที่ 3



คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุปการถ่ายทอดแนวความคิดของงานทัศนศิลป์



แบบทดสอบหลังเรียน



กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง พื้นฐานงานทัศนศิลป์
จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องว่างที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระดาษคำตอบ

1. งานประติมากรรมมีลักษณะเด่นแตกต่างจากผลงานทัศนศิลป์อื่น ๆ อย่างไร
 - ก. สามารถสัมผัสได้
 - ข. มีลักษณะรูปทรง 3 มิติ
 - ค. สร้างสรรค์วิธีที่หลากหลาย
 - ง. มีพื้นผิวที่เด่นชัด
2. จิตรกรรมที่เป็นผลงานทัศนศิลป์สากลมีลักษณะตรงกับข้อใด
 - ก. จิตรกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชนชาติ
 - ข. จิตรกรรมที่คณะกรรมการสากลรับรอง
 - ค. จิตรกรรมที่เป็นที่นิยมในยุโรปและสหรัฐอเมริกา
 - ง. จิตรกรรมที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในหลายๆ ชาติ
3. ข้อใด **ไม่ใช่** ลักษณะรูปแบบงานทัศนศิลป์ของไทย
 - ก. งานจิตรกรรมที่มีพื้นฐานมาจากงานทัศนศิลป์ตะวันตก โดยเน้นความเป็นจริงที่มีในธรรมชาติ
 - ข. งานจิตรกรรมที่เป็นการแสดงภาพด้วยเส้น ระบายสีบนแผ่นผิวเรียบหรือแบนเป็นลักษณะ 2 มิติ
 - ค. จิตรกรรมไทยสมัยโบราณ นิยมเขียนภาพขึ้นเพื่อเป็นพุทธบูชา ตามผนังโบสถ์ วิหาร เรียกว่า จิตรกรรมฝาผนัง
 - ง. ประติมากรรมปูนปั้นลายกนก ที่ถูกแสดงด้วยรูปทรงที่มีลักษณะทางความงาม และสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการตกแต่งสถาปัตยกรรม
4. ผลงานปั้นในลักษณะ 3 มิติ ที่มีมิติความกว้าง ความยาว ความหนา หรือความสูง และสามารถมองเห็นได้รอบด้าน จัดเป็นประติมากรรมรูปแบบใด
 - ก. ประติมากรรมแบบนูนสูง
 - ข. ประติมากรรมแบบรูปทรง
 - ค. ประติมากรรมแบบนูนต่ำ
 - ง. ประติมากรรมแบบลอยตัว



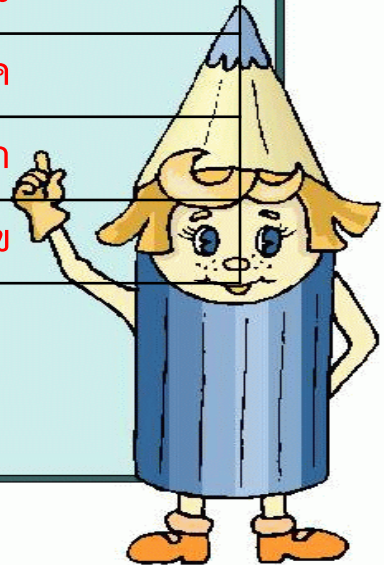
5. การปั้นหรือการแกะสลักผลงานทัศนศิลป์ที่เป็นพระพุทธรูป ในทางทัศนศิลป์เรียกผลงานนี้ว่าอะไร
- ประติมากรรม
 - รูปปั้นพระพุทธร
 - ศิลปกรรม
 - ปฏิมากรรม
6. ข้อใดคือประเภทของ ทัศนศิลป์
- จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม
 - ประติมากรรม ดุริยางค์ศิลป์ นาฏศิลป์ วรรณกรรม สื่อผสม
 - สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ภาพพิมพ์ วรรณกรรม สื่อผสม
 - ภาพพิมพ์ ดุริยางค์ศิลป์ วรรณกรรม ประติมากรรม สื่อผสม
7. ข้อใด คือ ผลงานประติมากรรม
- ภาพเขียนสีน้ำ
 - พระบรมรูปทรงม้า
 - บ้านทรงไทย
 - ภาพวาดลายเส้น
8. การสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ในเรื่องราวของงานประติมากรรม หมายถึงข้อใด
- ผลงานที่แสดงความลึกกว้างตาแบบ 3 มิติ
 - ผลงานจิตรกรรมฝาผนังบนกำแพงโบสถ์ทั่วไป
 - ผลงานปั้นที่มีลักษณะแบบ 3 มิติ สามารถสัมผัสได้
 - ผลงานวาดพระพุทธรูปในอิริยาบถต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา
9. สถาปัตยกรรมแบบปิด คือข้อใด
- วัด
 - อนุสาวรีย์
 - โรงพยาบาล
 - อาคารสงเคราะห์
10. ข้อใด คือ ผลงานจิตรกรรม
- ภาพเขียนสีในโบสถ์
 - เหรียญบาท
 - บ้านทรงไทย
 - พระปรารักษ์สามยอด



เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน



ข้อ	คำตอบ
1	ข
2	ง
3	ก
4	ง
5	ง
6	ก
7	ข
8	ค
9	ก
10	ข



บรรณานุกรม



วิโชค มุกดามณี. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทักษะศิลป์มัธยมศึกษาปีที่ 1 . พิมพ์ครั้งที่ 4

กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ , 2554

วิฑูรย์ โสแก้ว. คู่มือการสอนเพื่อครูผู้สอนรายวิชาพื้นฐาน ทักษะศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.

กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช , 2551

วิรุณ ตั้งเจริญ. หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานทักษะศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ,
2551

สมเดช สีแสง และคณะ. แนวทางการจัดทำผลงานทางวิชาการและตัวอย่าง

ผลงานวิชาการ. นครสวรรค์ : หจก.ริมปิงการพิมพ์, 2550

สุชาติ เกาทอง และคณะ. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทักษะศิลป์ มัธยมศึกษาปีที่ 1 .

กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์ , 2551

สุชาติ วงษ์ทอง และคณะ. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ทักษะศิลป์ มัธยมศึกษาปีที่ 5 .

กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช , 2551

